

Лекція 2

Тема лекції: «Співробітництво України в галузі карантину рослин»

План лекції

1. Міжнародні організації з карантину рослин, їх взаємодія, завдання і функції.
2. Міжнародна конвенція з карантину і захисту рослин.
3. Угода СОТ про санітарні та фітосанітарні заходи.
4. Фітосанітарні принципи карантину та захисту рослин.

Література

Мовчан О. М., Устінов І. Д. Карантинні шкідливі організми. Київ : Світ, 2000. 197 с.

Вигера С. М., Ключевич М. М., Ковальчук Р. Л. Холізм наук і освіти про здоров'я природи, якість харчових ресурсів, технології та їжу. Наукові аспекти збереження та відновлення природних ресурсів в умовах сучасного розвитку суспільства : Наукова монографія. Рига, Латвія : “Baltija Publishing”, 2024. С. 561–572.

Ключевич М. М., Вигера С. М., Ковальчук Р. Л. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку органічного виробництва фітопродукції в Україні. *Moderní aspekty vědy: XLIX. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2024. P. 147– 156.*

Вигера С. М., Ключевич М. М., Ковальчук Р. Л. Обґрунтування новітньої методології забезпечення здоров'я фітоценозів. *Moderní aspekty vědy: XLVII. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2024. P. 166–175.*

Курс лекцій з навчальної дисципліни «Зовнішній і внутрішній карантин» для студентів ОС «Магістр» спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» / [Гурманчук О. В., Плотницька Н. М., Невмержицька О. М.]. Житомир, ПНУ. 2022. 93 с.

Барановський М.М., Устінов І.Д., Мовчан О.О. Рекомендації з ідентифікації та захисту рослин від адвентивних видів трипсів в умовах закритого ґрунту України. Біла Церква, 2000. 37с.

Станкевич С. В., Леженіна І. П., Мешкова В. Л. Лісова ентомологія: назви основних шкідників лісових насаджень. Вид. 2-ге, перероб. і доп.. Житомир: Видавництво «Рута», 2023. 136.

Зміст лекції

1. Міжнародні організації з карантину рослин, їх взаємодія, завдання і функції.

Із 1994 року Україна є членом Європейської та Середземноморської Організації з Карантину та Захисту Рослин (ЄОКЗР), а у 2006 році — приєдналася до Міжнародної конвенції захисту рослин (МКЗР).

З моменту вступу до ЄОКЗР і МКЗР Україна активно бере участь у роботі зазначених організацій. Міжнародна діяльність нашої держави в галузі карантину рослин спрямована на поступову гармонізацію українського фітосанітарного законодавства відповідно до міжнародних норм у галузі карантину рослин, обмін інформацією, координацію діяльності тощо. Враховуючи те, що Україна стала членом Світової організації торгівлі (СОТ), та у зв'язку з тривалими євроінтеграційними процесами фітосанітарне регулювання в країні здійснюється відповідно до Закону України «Про карантин рослин». Положення його адаптовані до вимог Угоди СОТ щодо застосування санітарних і фітосанітарних заходів, положень Міжнародної конвенції захисту рослин, а також норм Міжнародних стандартів з фітосанітарних заходів (МСФЗ).

У 2005 році в країні офіційно запроваджений МСФЗ №15 «Керівництво щодо регулювання дерев'яних пакувальних матеріалів у міжнародній торгівлі» і затверджені «Фітосанітарні правила ввезення через кордон, перевезення в межах країни, експорту і виробництва дерев'яного пакувального матеріалу».

Із 2019 року вступив у дію оновлений «Перелік регульованих шкідливих організмів для України», розроблений науковими організаціями країни на основі аналізу фітосанітарного ризику (АФР). Також при виявленні порушень або невідповідностей імпортованих вантажів заявленим фітосанітарним вимогам спеціалісти служби керуються положеннями МСФЗ №13 «Керівництво щодо нотифікації стосовно невідповідності й екстренної дії». З метою розширення доступу української сільськогосподарської продукції на ринки держав-членів ЄС, фітосанітарною службою України виконуються дії щодо розробки та підписання міжнародних двосторонніх угод стосовно співробітництва у сфері карантину і захисту рослин між Україною й країнами Євросоюзу.

Нині Україна уклала двосторонні угоди в галузі карантину рослин із 17 країнами: Молдова, Литва, Грузія, Узбекистан, Азербайджан, Польща, Болгарія, Канада, Нідерланди, Чехія, Словаччина, Угорщина, Монголія, Лівія, Киргизія. З 29 країнами такі угоди знаходяться у стадії погодження: Єгипет, Йорданія, Македонія, ОАЕ, Китай та інші. Ці угоди сприятимуть скороченню

до мінімуму ризику взаємного ввезення шкідливих для рослин організмів. Охорона території й рослинних ресурсів кожної країни від занесення й розповсюдження карантинних шкідливих організмів може бути успішно здійснена за умови координації зусиль ряду країн — торговельних партнерів.

Міжнародне співробітництво Державної служби з карантину рослин України з національними службами в галузі карантину і захисту рослин сприяє розв'язанню багатьох проблем та ефективнішому проведенню карантинних заходів, спрямованих на попередження ввезенню й розповсюдженню карантинних та інших небезпечних організмів. У зв'язку зі вступом до СОТ і тривалими євроінтеграційними процесами в Україні. На початку 2008 року почав діяти голландський проект технічної допомоги G2G «Підтримка ефективного розвитку фітосанітарного регулювання в Україні відповідно до європейського законодавства». Мета проекту полягала у сприянні створенню відповідних умов для ефективного розвитку карантинної служби, подальшій гармонізації українського законодавства до європейських вимог і активізації співробітництва між Україною та Голландією у галузі фітосанітарії. В рамках зазначеного проекту відбулися зустрічі експертів Служби захисту рослин Голландії з українськими спеціалістами. З метою обміну досвідом проведені навчальні семінари з інспектування імпортованих вантажів із рослинами і продуктами рослинного походження та проведення аналізу фітосанітарного ризику відповідно до вимог міжнародних стандартів і Директиви 2000/29/ЄС.

З метою попередження ввезення в Україну карантинних та інших небезпечних організмів, на державному кордоні створені й функціонують прикордонні пункти з карантину рослин (ПКР), через які ввозять насіння, рослини і продукти рослинного походження. Такі пункти створені у морських та річних портах, на прикордонних залізничних станціях, автодорогах і автостанціях, аеропортах та міжнародних поштамтах.

Останніми роками із країни-імпортера Україна перетворилася на країну-експортера, що, в свою чергу, підвищує її відповідальність та імідж на міжнародному ринку.

Стаття 1. Мета і зобов'язання

1. З метою забезпечення спільних і ефективних дій, спрямованих на запобігання введенню до складу рослинного чи тваринного світу і поширенню шкідників рослин і рослинних продуктів та сприяння вживанню відповідних заходів для боротьби з ними, договірні сторони беруть на себе зобов'язання приймати законодавчі, технічні й адміністративні заходи, визначені в цій Конвенції й у додаткових угодах, укладених відповідно до статті XV.

2. Кожна договірна сторона візьме на себе відповідальність, без шкоди для зобов'язань, взятих відповідно до інших міжнародних угод, за

виконання в межах своєї території усіх вимог цієї Конвенції.

3. Розподіл відповідальності за виконання вимог цієї Конвенції між організаціями - членами ФАО і їхніми державами-членами, що є договірними сторонами, здійснюється згідно з їхньою відповідною компетенцією.

4. Коли це є доцільним, положення цієї Конвенції можуть розглядатися договірними сторонами як положення, що поширюються, крім рослин і рослинних продуктів, на склади, тару, транспортні засоби, контейнери, ґрунт і на будь-який інший організм, об'єкт або матеріал, що може слугувати місцем укриття шкідників або сприяти їхньому поширенню, особливо у разі міжнародного перевезення.

СТАТТЯ IV

Загальні положення стосовно організаційних заходів щодо національного захисту рослин

1. Кожна договірна сторона, у силу своїх можливостей, забезпечує створення офіційної національної організації із захисту рослин з основними обов'язками, визначеними у цій статті.

2. До обов'язків офіційної національної організації із захисту рослин належать:

(a) видача сертифікатів на вантажі рослин, рослинних продуктів й інших регульованих об'єктів стосовно фітосанітарних правил договірної сторони, що імпортує;

(b) спостереження за рослинами у період вегетації, у тому числі як в оброблюваних зонах (зокрема полях, плантаціях, розсадниках, садах, теплицях і лабораторіях), так і в зонах дикоростучої флори, а також рослин і рослинних продуктів, що зберігаються або транспортуються, зокрема, з метою інформування про зустрічальність, появу і поширення шкідників, а також боротьби з цими шкідниками, у тому числі з метою інформування, про яке йдеться в підпункті (a) пункту 1 статті VIII;

(c) огляд вантажів рослин і рослинних продуктів, що перевозяться міжнародним сполученням, і у випадках, коли це є доцільним, огляд інших регульованих об'єктів, зокрема, з метою запобігання введенню до складу рослинного чи тваринного світу і/або поширенню шкідників;

(d) дезінсекція або дезінфекція вантажів рослин, рослинних продуктів і інших регульованих об'єктів, що перевозяться міжнародним сполученням для того, щоб вони відповідали фітосанітарним вимогам;

(e) захист зон, що знаходяться в небезпеці, позначення, збереження й спостереження за зонами без шкідників і зонами з низькою поширеністю шкідників;

(f) проведення аналізу небезпечності шкідників;

(g) забезпечення за допомогою відповідних процедур того, щоб фітосанітарна безпечність вантажів після сертифікації щодо складу, заміни і повторного зараження підтримувалася до експорту;

h) навчання і розвиток персоналу.

3. Кожна договірна сторона в силу своїх можливостей забезпечує таке:

(a) поширення на території договірної сторони інформації про регульовані шкідники та заходи для запобігання їхньому введенню до складу рослинного чи тваринного світу та боротьби з ними;

(b) проведення наукових досліджень у галузі захисту рослин;

(c) видання фітосанітарних правил;

(d) здійснення інших функцій, що можуть бути необхідні для імплементації цієї Конвенції.

4. Кожна договірна сторона надає Секретареві характеристику своєї офіційної національної організації із захисту рослин і повідомляє йому про всі зміни в цій організації. Договірна сторона надає іншій договірній стороні за її запитом характеристику своїх організаційних заходів щодо захисту рослин.

СТАТТЯ V. Фітосанітарна сертифікація

1. Кожна договірна сторона вживає заходів з проведення фітосанітарної сертифікації з метою забезпечення того, щоб експортовані рослини, рослинні продукти й інші

регульовані об'єкти та їхні вантажі відповідали запису, що посвідчує, який здійснюється згідно з підпунктом (b) пункту 2 цієї статті.

2. Кожна договірна сторона вживає заходів щодо видачі фітосанітарних сертифікатів відповідно до таких положень:

(a) огляд й інші пов'язані заходи, які ведуть до видачі фітосанітарних сертифікатів, проводяться тільки офіційною національною організацією із захисту рослин або під її керівництвом. Фітосанітарні сертифікати видаються посадовими особами, технічно кваліфікованими й належним чином уповноваженими на те офіційною національною організацією із захисту рослин діяти від її імені й під її контролем, за умови, що ці особи володіють знаннями й інформацією, які дають можливість органам договірних сторін, що імпортують, з упевненістю приймати такі фітосанітарні сертифікати як документи, що заслуговують на довіру;

(b) фітосанітарні сертифікати або їхні електронні еквіваленти у тих випадках, коли вони приймаються заінтересованою договірною стороною, що імпортує, повинні відповідати зразку, що наведений в Додатку до цієї Конвенції. Ці сертифікати повинні заповнюватися і видаватися з урахуванням

відповідних міжнародних стандартів;

(с) незаверені зміни або підчищення позбавляють сертифіката чинності.

3. Кожна договірна сторона зобов'язується не вимагати, щоб вантажі рослин або рослинних продуктів чи інших регульованих об'єктів, що імпортуються на її територію, супроводжувалися фітосанітарними сертифікатами, що не відповідають зразкам, які наведені у Додатку до цієї Конвенції. Будь-які вимоги щодо додаткових декларацій повинні бути технічно обґрунтовані.

СТАТТЯ VI Регульовані шкідники

1. Договірні сторони можуть вимагати вживання фітосанітарних заходів щодо карантинних шкідників і регульованих некарантинних шкідників за умови, що ці заходи:

(а) не суворіші, ніж заходи, що застосовуються до таких самих шкідників, якщо вони присутні на території договірної сторони, що імпортує; та

(б) обмежуються тими, що необхідні для захисту здоров'я рослин і/або гарантування їхнього запланованого використання, і можуть бути технічно обґрунтовані заінтересованою договірною стороною.

2. Договірні сторони не вимагають вживання фітосанітарних заходів щодо нерегульованих шкідників.

3. Стаття 1. Загальні положення

1. Ця Угода застосовується до всіх санітарних та фітосанітарних заходів, які можуть безпосередньо чи опосередковано впливати на міжнародну торгівлю. Такі заходи повинні розроблятися та застосовуватися відповідно до положень цієї Угоди.

Стаття 2. Основні права та обов'язки

1. Члени мають право вживати санітарних і фітосанітарних заходів, необхідних для захисту життя чи здоров'я людини, тварин чи рослин, за умови, що такі заходи не суперечать положенням цієї Угоди.

2. Члени повинні забезпечити, щоб будь-який санітарний чи фітосанітарний захід застосовувався лише в обсязі, необхідному для захисту життя чи здоров'я людини, тварин чи рослин, ґрунтувався на наукових принципах і щоб його дія не продовжувалася без достатніх наукових обґрунтувань, за винятком випадків, передбачених у пункті 7 статті 5.

3. Члени повинні забезпечити, щоб їхні санітарні та фітосанітарні заходи не створювали свавільної або невиправданої дискримінації між членами, на території яких існують ідентичні чи подібні умови, зокрема між їхньою територією й територією інших членів. Санітарні та фітосанітарні

заходи не повинні застосовуватися у спосіб, який є прихованим обмеженням міжнародної торгівлі.

4. Санітарні чи фітосанітарні заходи, які узгоджуються з відповідними положеннями цієї Угоди, повинні вважатися такими, що відповідають обов'язкам членів згідно з положеннями ГАТТ 1994, які стосуються використання санітарних чи фітосанітарних заходів, зокрема положень пункту "b" статті XX.

Стаття 5. Оцінка ризику й визначення належного рівня санітарного чи фітосанітарного захисту

1. Члени повинні забезпечити, щоб їхні санітарні чи фітосанітарні заходи ґрунтувалися на відповідній обставинам оцінці ризиків для життя або здоров'я людини, тварин чи рослин, яка враховувала би техніку оцінки ризику, розроблену відповідними міжнародними організаціями.

2. Під час оцінки ризику члени повинні брати до уваги наявні наукові обґрунтування, відповідні процеси та способи виробництва, відповідні методи інспекції, вибіркового контролю й тестування, ступінь поширеності певних хвороб чи розповсюдженості шкідників, наявність зон, вільних від шкідників або хвороб, відповідні екологічні чи природоохоронні умови, а також карантинний або інший режим.

3. Під час оцінки ризику для життя або здоров'я тварин чи рослин та визначення заходу, який необхідно вжити для досягнення належного рівня санітарного чи фітосанітарного захисту від такого ризику, члени повинні враховувати як відповідні економічні фактори такі фактори: можливу шкоду стосовно втрати виробництва або продажу в результаті проникнення, укорінення чи розповсюдження шкідника або проникнення, укорінення чи поширення хвороби; вартість боротьби з ними або викоренення їх на території члена-імпортера, а також відносна ефективність витрат альтернативних підходів до обмеження ризиків.

4. Під час визначення належного рівня санітарного чи фітосанітарного захисту члени повинні враховувати завдання з мінімізації негативних наслідків для торгівлі.

5. Для досягнення послідовності під час застосування концепції належного рівня санітарного чи фітосанітарного захисту від ризиків для життя чи здоров'я людини або для життя чи здоров'я тварин чи рослин кожний член повинен уникати свавільного або невиправданого встановлення різних рівнів, які він вважає належними в різних ситуаціях, якщо такі різниці призводять до дискримінації або прихованого обмеження міжнародної торгівлі. Члени співробітничать у Комітеті відповідно до пунктів 1, 2 й 3 статті 12 для того, щоб розробити інструкції для сприяння практичному виконанню цього

положення. Під час розробки цих інструкцій Комітет повинен брати до уваги всі відповідні фактори, зокрема винятковий характер ризиків для людського здоров'я, на які люди добровільно себе наражають.

6. Без обмеження пункту 2 статті 3 під час установалення або підтримання санітарних чи фітосанітарних заходів з метою досягнення належного рівня санітарного чи фітосанітарного захисту члени повинні забезпечити, щоб такі заходи не здійснювали на торгівлю впливу, обмежувальнішого, ніж це є необхідним для досягнення ними належного рівня санітарного чи фітосанітарного захисту, який урахує технічні й економічні можливості³.

Для цілей пункту 6 статті 5 захід не вважається таким, що здійснює на торгівлю вплив, обмежувальніший, ніж це є необхідним, якщо немає іншого помірковано наявного заходу, який урахує технічні та економічні можливості, що досягає належного рівня санітарного чи фітосанітарного захисту і який здійснює на торгівлю значно менш обмежувальний вплив.

7. У випадках, коли відповідне наукове обґрунтування є недостатнім, член може тимчасово затвердити санітарні чи фітосанітарні заходи на основі наявної відповідної інформації, зокрема інформації, отриманої від відповідних міжнародних організацій, а також інформації, отриманої під час застосування санітарних чи фітосанітарних заходів іншими членами. За таких обставин члени повинні намагатись отримати додаткову інформацію, необхідну для об'єктивнішої оцінки ризику, та переглядати санітарні чи фітосанітарні заходи відповідним чином у розумний строк.

8. Коли член має підстави вважати, що певний санітарний або фітосанітарний захід, який уведений або підтримується іншим членом, обмежує або має потенціал обмежити його експорт, і коли цей захід не ґрунтується на відповідних міжнародних стандартах, інструкціях чи рекомендаціях або якщо таких стандартів, інструкцій чи рекомендацій не існує, він може вимагати пояснення підстав застосування такого санітарного чи фітосанітарного заходу, а член, що підтримує цей захід, повинен надати таке пояснення.

Стаття 6. Адаптація до регіональних умов, зокрема зон, вільних від шкідників або хвороб, та зон з незначною присутністю шкідників або хвороб

1. Члени повинні забезпечити, щоб їхні санітарні чи фітосанітарні заходи були адаптовані до санітарних чи фітосанітарних особливостей району (він може бути всією країною, частиною країни чи всіма кількома країнами або їхніми частинами), з якого походить товар і для якого товар призначено. Під час оцінки санітарних чи фітосанітарних особливостей регіону члени повинні враховувати, *inter alia*, рівень присутності певних хвороб або

шкідників, наявність програм викоренення їх або боротьби з ними, а також належні критерії чи інструкції, які можуть бути розроблені відповідними міжнародними організаціями.

2. Члени, зокрема, повинні визнати концепції зон, вільних від шкідників або хвороб, та зон з незначною присутністю шкідників або хвороб. Визначення таких зон ґрунтується на таких факторах, як географія, екосистеми, епідеміологічний нагляд та ефективність санітарного чи фітосанітарного контролю.

3. Члени-експортери, які стверджують, що зони в межах їхніх територій є зонами, вільними від шкідників або хвороб, або зонами з незначною присутністю шкідників або хвороб, повинні надати необхідні обґрунтування цього для того, щоб об'єктивно продемонструвати члену-імпортеру, що такі зони є і, вірогідно, залишатимуться зонами, вільними від шкідників чи хвороб, або зонами з незначною присутністю шкідників чи хвороб відповідно. Для цього на запит члену-імпортеру повинен надаватися належний доступ для проведення інспекцій, тестів й інших відповідних процедур.

Стаття 7. Прозорість

Члени повинні повідомляти про зміни у своїх санітарних чи фітосанітарних заходах, а також надавати інформацію про свої санітарні чи фітосанітарні заходи відповідно до положень додатку В.

2. Міжнародна конвенція з карантину і захисту рослин.

Стаття 8. Процедури контролю, інспекції та ухвалення

Представники повинні дотримуватися положень додатку С під час здійснення процедур контролю, інспекції та ухвалення, зокрема національних систем ухвалення використання домішок або встановлення допустимих рівнів забруднювальних речовин у продуктах харчування, напоях чи кормах, а також іншим чином забезпечувати, щоб їхні процедури не суперечили положенням цієї Угоди.

1. Фітосанітарні принципи карантину та захисту рослин прописані у Міжнародних стандартах з фітосанітарних заходів (1).

2.1 Аналіз фітосанітарного ризику

Національні організації із захисту рослин (НОКЗР) повинні при виконанні аналізу фітосанітарного ризику (АФР) базуватися на біологічних та інших наукових та економічних даних, дотримуючись відповідним МСФЗ. При виконанні АФР також повинні брати до уваги загрози біологічному різноманіттю, які виникають в результаті впливу на рослини.

Відповідні статті МКЗР: Вступна частина, статті II, IV.2e та VII.2ж.

Відповідні стандарти: МСФЗ № 2, №5 (включаючи додаток № 2), № 11 и № 21.

2.2 Створення переліку шкідливих організмів

Договірні сторони «... з огляду на свої можливості повинні укладати та поповнювати списки регульованих шкідливих організмів ...» (Стаття VII.2i).

Відповідні статті МКЗР: VII.2i Відповідні стандарти: МСФМ № 19

2.3 Встановлення вільних зон та зон низької чисельності шкідливих організмів Договірні сторони повинні забезпечувати, щоб фітосанітарні заходи щодо вантажів,

які ввозяться на їх територію, застосовувались з урахуванням статусу зон походження, які зазначені НОКЗР країн– експортерів. Це можуть бути зони, де регульований шкідливий організм не зустрічається або є присутнім в низькій чисельності, або це можуть бути вільні ділянки виробництва чи вільні місця виробництва

Відповідні статті МКЗР: II. Відповідні стандарти: МСФЗ № 4, № 8, № 10 та № 22.

2.4 Офіційна боротьба з регульованими шкідливими організмами Коли присутній в країні шкідливий організм регулюється як карантинний шкідливий організм або регульований не карантинний шкідливий організм, договірна сторона повинна забезпечувати, щоб шкідливий організм являвся об'єктом офіційних заходів захисту.

Відповідний стандарт: МСФЗ № 5 (включаючи додаток № 1).

2.7 Повідомлення про шкідливі організми

Договірні сторони «...будуть співробітничати...в максимально можливому ступені... в повідомленні про присутність, вогнища або поширення шкідливих організмів, які можуть являти собою безпосередню або потенційну небезпеку...» з іншими договірними сторонами (Стаття VIII.1a). В цьому відношенні, вони повинні відповідати процедурам, зазначеним в МСФЗ №17 та іншим відповідним процедурам.

Відповідні статті МКЗР: VIII.1a. Відповідний стандарт: МСФЗ № 17.

2.8 Фітосанітарна сертифікація

Договірні сторони повинні проявляти відповідну старанність в умовах функціонування експортної системи сертифікації та забезпечення достовірності інформації та додаткових декларацій, які містяться в фітосанітарних сертифікатах.

«Кожна з договірних сторін повинна прийняти заходи щодо проведення фітосанітарної сертифікації...» (Стаття V).

Відповідні статті МКЗР: IV.2a та V. Відповідні стандарти: МСФЗ № 7 та № 12.

Сертифікація рослинного походження та інших об'єктів регулювання згідно відповідних міжнародних угод і з цією метою можуть:

(а) пропонувати та застосовувати фітосанітарні заходи при ввезенні рослин, продуктів рослинного походження та інших об'єктів регулювання, включаючи, наприклад, догляд, заборону на імпорт або проведення обробки;

(б) відмовляти у ввезенні або затримувати, або вимагати проведення обробки, знищення або вилучення з території договірних сторін рослин, продуктів рослинного походження та інших об'єктів регулювання або вантажів з ними, які не відповідають фітосанітарним заходам, які запроваджені та ухвалені відповідно до підпункту (а);

(в) забороняти або обмежувати проникнення регульованих шкідливих організмів на їх територію;

(г) забороняти або обмежувати ввезення на свою територію агентів біологічної боротьби та інших корисних організмів, які пропонуються та мають фітосанітарне значення для їх території» (Стаття VII.1) Здійснюючи ці повноваження та «маючи за мету звести до мінімуму втручання в міжнародну торгівлю...» (Стаття VII.2а) кожна договірна сторона зобов'язується діяти відповідно до положень Статті VII.2а МКЗР.

1.1 Необхідність

Договірні сторони можуть застосовувати фітосанітарні заходи лише в тих випадках, коли ці заходи потрібні для уникнення інтродукції та/або поширення карантинних шкідливих організмів або обмеження економічного впливу регульованих некарантинних шкідливих організмів. В зв'язку з цим, МКЗР проголошує, що «договірні сторони не будуть, відповідно до їх фітосанітарних правил, застосовувати заходи вказані в (статті VII.11), ...крім випадків, коли ці заходи необхідні з фітосанітарної точки зору...» (Стаття VII.2а). Стаття VI.1б проголошує, що «договірні сторони можуть потребувати застосування фітосанітарних заходів по відношенню до карантинних шкідливих організмів та регульованих некарантинних шкідливих організмів за умови, що ці заходи... обмежені необхідним для карантину та захисту рослин...». Стаття VI.2а говорить про те, що «договірні сторони не будуть вимагати застосування фітосанітарних заходів відносно не-регульованих шкідливих організмів».

3 Угода СОТ про санітарні та фітосанітарні заходи.

Фітосанітарні процедури базуються на міжнародних стандартах та Законах України в сфері карантину рослин, включаючи проведення огляду, обстеження, аналізу, інспектування та здійснення організації та контролю за знезараженням об'єктів регулювання, що проводиться ліцензіатами, які

отримали ліцензію Міністерства аграрної політики України на проведення знезараження підкарантинних матеріалів та об'єктів, які переміщуються через державний кордон України та карантинні зони (далі – Ліцензіати) і визначають порядок та спосіб застосування фітосанітарних правил і включають в себе:

- визначення статусу шкідливого організму;
- застосування та встановлення статусу «захищена зона»; звітність по шкідливим організмам;
- організацію та контроль за проведенням обробки і знезараження (фумігації) об'єктів регулювання;
- порядок формування переліку регульованих шкідливих організмів;
- порядок здійснення державного нагляду в галузі карантину рослин; порядок оформлення фітосанітарних та карантинних сертифікатів; порядок проведення інспектування;
- порядок проведення огляду;
- порядок регулювання дерев'яних пакувальних матеріалів в міжнародній торгівлі; принципи карантину рослин при здійсненні міжнародної торгівлі; проведення аналізу;
- проведення обстеження;
- програми ліквідації шкідливих організмів: регульовані некарантинні шкідливі організми: концепція та застосування;
- системи сертифікації на експорт в галузі карантину рослин; фітосанітарний контроль об'єктів регулювання, які імпортуються, переміщуються транзитом або експортуються;

4. Фітосанітарні принципи карантину та захисту рослин.

Фітосанітарні процедури, які застосовуються до об'єктів регулювання при їх перевезенні в межах країни, переробці та реалізації;

1.3. Фітосанітарні процедури є обов'язковими для виконання органами державної влади, юридичними та фізичними особами.

1.4. Державне управління у сфері, карантину рослин здійснюється Кабінетом Міністрів України, центральним органом виконавчої влади з питань аграрної політики та органами державної служби з карантину рослин України. Органи державної служби з карантину рослин України у своїй роботі керуються: Конституцією України; Законом України "Про карантин рослин"; Положенням про Державну службу з карантину рослин України, затвердженим наказом Міністерства аграрної політики України від 11 грудня 2003 року N 439, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 29 грудня 2003 року за N 1244/8565; Стандартами та документами, що розробляє Міжнародна конвенція карантину і захисту рослин Продовольчої та

сільськогосподарської організації Організації Об'єднаних Націй (ФАО ООН) та керівними документами Європейська та Середземноморська Організація карантину і захисту рослин, членом якої є Україна згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 1994 року N 38 "Про вступ України до Конвенції заснування Європейської і Середземноморської організації захисту рослин".

Питання для самоконтролю

1. *Дайте визначення поняттю «фітосанітарний захід».*
2. *Які ви знаєте основні принципи проведення фітосанітарних заходів?*
3. *Який порядок застосування фітосанітарних регламентацій.*
4. *Які закони регулюють карантинні обмеження?*
5. *Охарактеризуйте структуру організації, відповідальної за регулювання шкідливих організмів в Україні.*
6. *Назвіть права і обов'язки посадових осіб, які здійснюють державний контроль.*